

**Tarkastuslautakunnan arviointimuistio
TILINTARKASTAJAN TILIKAUDEN
2021 SUOSITUSTEN TOTEUTUMINEN**

Sisältö

1 Arvioinnin tausta ja tarkoitus	3
2 Tilintarkastaja suositusten toteutuminen.....	4
3 Havainnot	7

1 Arvioinnin tausta ja tarkoitus

Tarkastuslautakunta arvioi tilintarkastajan suositusten toteutumista ensimmäisen kerran arviointikertomuksessa 2021. Tuolloin lautakunta suosittelee korjaamaan tilintarkastajan tilikausilta 2019 ja 2020 havaitsemat keskeiset epäkohdat ja hyödyntämään tilintarkastajan suosituksia tarkastuskohdeiden lisäksi koko organisaatiossa. Tilintarkastajan havainnot ja suositukset auttavat kehittämään organisaation sisäistä valvontaa, taloushallinnon prosesseja sekä kontrolleja.

Arviointikertomuksessa 2022 tarkastuslautakunta arvioi miten tilintarkastajan vuonna 2021 antamat suositukset ovat toteutuneet. Tilikaudelta 2021 tilintarkastaja raportoi tarkastusten tuloksista antamalla 8 raporttia. Lisäksi tilintarkastaja antoi yhteenvetoraportin tilikauden tarkastuksen päätyttyä. Tarkastuslautakunta katsoo, että monet tilintarkastajan antamista suosituksista ovat edelleen keväällä 2023 ajankohtaisia. Niitä ovat esimerkiksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosesseihin, hankintakäytäntöihin ja sopimusten hallinnointiin sekä palkanlaskennan prosesseihin liittyvät suositukset.

Tarkastuslautakunta saa vuosittain kuntayhtymän johdolta selvityksen siitä, mitä toimenpiteitä havaittujen puutteiden korjaamiseksi aiotaan tehdä. Tarkastuslautakunta seuraa annettujen suositusten toteutumista ja valvoo, että tilivelvolliset ryhtyvät tarpeellisiin toimiin.

Arvioinnin toteuttivat johtava tuloksellisuustarkastaja Hanna-Maria Leinonen ja arviointijohtaja Pirjo Räsänen.

2 Tilintarkastaja suosituksen toteutuminen

Taulukkoon 1 on koottu keskeisimmät tilintarkastajan havainnot ja suositukset, kuntayhtymän johdon selvitykset ja tarkastuslautakunnan arvio tilanteesta huhtikuussa 2023. Monet havainnoista ja suosituksista ovat sellaisia, joista tilintarkastaja on raportoinut aiemminkin.

Taulukko 1. Keskeisimmät tilintarkastushavainnot ja suositukset vuonna 2021. Lähde: Tilintarkastuksen yhteenvetoraportit 2021 ja 2022; HUS-kuntayhtymän johdon kannanotot tilintarkastajan suosituksiin; Henkilökohtainen tiedonanto. Konsernitalouspäällikkö, HUS kuntayhtymän hallinto, 21.12.2022; 7.2.2023; 12.4.2023.

Tarkastushavainnot ja suositukset vuodelta 2021	Johdon kannanotot	Tilanne 4/2023
Talousarvion toteutuminen, talousarviomuutokset ja toimintakertomuksen sisältö		
Tilinpäätöksessä talousarvion toteumavertailussa määrärahakäyttöä tulee johdonmukaisesti verrata valtuuston vahvistamaan talousarvioon tai muutettuun talousarvioon, mikäli valtuusto on sitä muuttanut.	Talousarvion toteumavertailussa määrärahakäyttöä tullaan jatkossa vertaamaan valtuuston vahvistamaan talousarvioon.	Toteutui
Talousarviomuutokset on käsiteltävä valtuustossa, myös investointihankkeiden kustannusarvion nousussa alkuperäisestä talousarviosta.	Valtuusto tarkisti investointiohjelmaa kerran (15.12.2022, § 21) ja korotti Siltasairaalan investointihankkeen enimmäishintaa kahdesti (16.6.2022, § 9 ja 15.12.2022, § 21).	Toteutui Investointien kokonaiskustannusarvio toteutui lukuun ottamatta syöpäklinikan peruskorjauksen 1. vaihetta. Yli 10 milj. € hankkeiden osalta oli ylityksiä suhteessa valtuuston vahvistamaan määrään, mutta tilintarkastaja ei katsonut niitä oleellisiksi.
Toimintakertomuksen sisällön kehittäminen ja tiivistäminen	Tilinpäätös ja toimintakertomus -asiakirjaa on tiivistetty erityisesti talousarvion toteutumisen osiota. Vuonna 2022 työtä jatkettiin painottaen toimintakertomuksen osiota.	Edelleen ajankohtainen Toimintakertomusta on edelleen mahdollista kehittää ja tiivistää. Toimintakertomus on laaja organisaation suuresta koosta ja sidosryhmien tietotarpeista johtuen.
Omistajaohjaus		
Annettujen takausten riskien arvioinnit yhtiökohtaisesti ja tarvittaessa vastavakuuden vaatiminen kuntalain 129 §:n mukaisesti	Vastavakuuksien tarve arvioidaan ennen omavelkaisen takauksen myöntämistä ja omistussuhteiden muuttuessa. Takausten riskien merkittävyttä HUSin näkökulmasta tullaan arvioimaan vuosittain yhtiökohtaisesti ja tarvittaessa valmistellaan esitys kuntalain mukaisesta vastavakuudesta.	Toteutui Tilintarkastajan raportin mukaan takauksiin liittyvää riskiä on tilinpäätöshetkellä arvioitu sopimuskohtaisesti. Takauksiin ei arvion mukaan sisälly kuntalaissa tarkoitettua merkittävää taloudellista riskiä. Vastavakuus on saatu vain Apotti Oy:ltä. Jatkossa

HUS tarkastuslautakunnan arviointimuistio

		riskitarkasteluprosessi toteutetaan vuosittain.
Hankinnat		
Hankintakäytäntöjen ja sisäisen valvonnan kehittäminen, hankintalain noudattaminen, sopimusten hallinnointi ja tietojärjestelmän hankkiminen	Hankintojen organisoitumista ja hallintaa on kehitetty sekä HUS-laajuista toimittaja- ja sopimushallintaa on edistetty. Hankintojen johtamisen tietojärjestelmän hankinta kilpailutettiin vuonna 2022 ja hankintapäätös tehtiin helmikuussa 2023.	Edelleen ajankohtainen On tärkeää jatkaa toimenpiteitä, joilla hankintojen kilpailuttaminen saadaan hankintalain edellyttämälle tasolle ja hankintojen johtamisjärjestelmä tukee sisäisen valvonnan toteuttamista. Tilintarkastuskertomus 2022 on vakio- muotoinen eli ei ole mukautettu eikä sisällä tarkastuksen tuloksissa lisätietoa hankinnoista.
Sisäisen valvonnan kehittäminen		
Toimintakertomuksessa kuvattujen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiskohteiden systemaattinen kehittäminen ja seuranta	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeita on päivitetty ja koulutusta on järjestetty. Riskienhallintaprosessia on kehitetty ja yksiköissä riskienhallinta on osana vuosisuunnittelua. Riskejä analysoidaan ja raportoidaan vuosikellon mukaisesti.	Edelleen ajankohtainen Myönteistä kehitystä on tapahtunut, mutta siitä huolimatta tilintarkastaja havaitsi tarkastuksessa 2022 kehittämistarpeita mm. riskienhallinnan menettelytapojen systematisoinnissa osaksi päivittäisjohtamista, palkanlaskennan prosesseissa, Valtti-järjestelmän tilausoikeuksien sekä sivutoimirekisterin ajan-tasaisuudessa.
Laiteinvestointikustannuksia tulee seurata Suomen sairaalapalvelu Oy:n perustamisen myötä	Yhtiön hankintojen läpinäkyvyyttä parannetaan toteuttamalla investointivalmistelu, budjetointi ja kilpailutus vastaavalla tavoin kuin muut HUSin laiteinvestoinnitkin. Yhtiön investoinnit ovat osana HUSin investointiohjelmaa. Yhtiön palvelun laatua ja saatua lisäarvoa tullaan seuraamaan ja Diagnostiikkakeskus raportoi seurannasta neljännesvuosittain HUS yhtymähallinnolle.	Edelleen ajankohtainen Tarkastuslautakunnan edellyttämä selvitys laitehankintayhtiön vaikutuksista annettiin valtuustolle joulukuussa 2022. Rahoituksen hinta on merkittävästi kalliimpi yhtiön kautta kuin HUSin järjestämän rahoituksen hinta. Hallitus totesi selvityksessään, että uudelleenarviointi laitehankintayhtiön tarpeellisuudesta ja lisäarvosta on tarpeen tehdä vuonna 2023.
Käyttöomaisuuden inventointimenettelyn kattavuus ja seuranta	Käyttöomaisuusinventoinnit toteutettiin pääsääntöisesti vuonna 2021 ja keskeneräisiä täydennettiin vuoden 2022 aikana.	Edelleen ajankohtainen Vuonna 2022 inventointeja ei toteutettu kattavasti huolimatta siitä, että siirryttiin HUS-yhtymään ja omistajat vaihtuivat.

HUS tarkastuslautakunnan arviointimuistio

<p>Ostolaskujen asiantarkastus- ja hyväksymisprosessi, hyväksymisvaltuuksien seuranta sekä hyväksymisrajojen noudattaminen</p>	<p>Hyväksyjäläistauksia on yksiköissä päivitetty. Harppiin kehitetään toiminnallisuutta, jolla voidaan yhdistää sopimus, tilaus ja ostolasku toisiinsa. Projekti on viivästynyt ja jatkunee keväällä 2023.</p> <p>Muutokset tulee viedä säännöllisesti järjestelmään ja määräaikaisissa sijoituksissa lisätä päivämääräraja Harppi-järjestelmään.</p>	<p>Edelleen ajankohtainen</p> <p>Tilintarkastaja kiinnitti myös vuoden 2022 tarkastuksessa huomiota ostolaskujen käsittelyyn ja tarkastuksen prosesseihin.</p>
<p>Palkanlaskennan prosessien kehittäminen ja yhtenäistäminen</p>	<p>Palkanlaskennan prosesseja on parannettu ohjeistuksella sekä vastuiden selkiyttämällä. Taulukko- ja manuaalilaskennan kontroleja on lisätty käyttöön. Pitkällä viiveellä saapuvat päivystysilmoitukset ovat yhä haaste, koska ne joudutaan käsittelemään manuaalisesti.</p> <p>Toteutuneiden työtuntien ja tehtyjen korjausten hyväksymistä seurataan ja esimiehille järjestetään opastusta.</p> <p>Johdon palkkojen luontoisetujen hyväksymisprosessia on tarpeen yhä kehittää ja toimintatapoja yhtenäistää. Luontoisetuina myönnettävien matkapuhelinetujen hyväksynnän lisääminen Harppiin on kehityslistalla, mutta asia ei ole edistynyt.</p>	<p>Edelleen ajankohtainen</p> <p>Tilintarkastaja kiinnitti vuotta 2022 koskevassa tarkastuksessa edelleen huomiota siihen, ettei tietojen ajantasainen toimittaminen palkkalaskentaan toteudu.</p> <p>Ohjeistusta siitä, ketkä määritellään työaikalain ulkopuoliseksi henkilöiksi, ollaan päivittämässä keväällä 2023.</p> <p>Ohje mobiililaitteiden käyttöperiaatteista on päivitetty 8/2022.</p>
<p>Käteisvarojen ohjeistuksen päivittäminen ja tarkastuslaskenta</p>	<p>Käteiskassoihin liittyvää prosessia on täsmennetty ja taloushallinnon ohjetta päivitetty.</p>	<p>Edelleen ajankohtainen</p> <p>Tilintarkastaja suositteli tarkastuksen 2022 perusteella kiinnittämään huomiota käteisvarojen sisäisen valvonnan kontroleihin, mm. ylläpitämään ajantasaista kassakirjaa ja suorittamaan kassanlaskennat ohjeistuksen mukaisesti.</p>
<p>Hoitotakuu</p>		
<p>Hoitoon pääsyn määräaikojen noudattaminen</p>	<p>Velvoitteiden noudattamista seurataan ja resurssit suunnataan niin, että velvoitteet täytetään. Raportointi on kehittynyt ja vertailuvuoden tiedot pystytään esittämään. Jononhallintaa ovat vaikeuttaneet koronasulut, henkilöstön äkilliset poissaolot ja sijaistyövoiman heikko saatavuus.</p>	<p>Edelleen ajankohtainen</p> <p>Vuonna 2022 hoitoon pääsy vaikeutui entisestään ja määräajat toteutuivat aiempaa heikommin. Aihetta käsitellään arviointikertomuksen luvussa 4.</p>

3 Havainnot

Myönteistä kehitystä on tapahtunut havaintojen ja suositusten edellyttämien kehittämistoimien seurannassa sekä käsittelyssä siten, että muutkin kuin tarkastuksen kohteena olevat yksiköt voivat niistä hyötyä.

Monet tilintarkastajan vuonna 2021 antamista suosituksista ovat edelleen ajankohtaisia. Osa tilintarkastajan havaitsemista epäkohdista toistuu vuodesta toiseen.